

Seksbranche zonder mensenhandel

Hoe (zorg)professionals
gedwongen prostitutie
kunnen helpen te bestrijden

Deze brochure is bedoeld voor hen die hulp bieden aan sekswerkers, zoals:

- Leger des Heils,
- SHOP
- Scharlaken Koord
- PG292
- Spot 46
- Fier Fryslân
- Tussenvoorziening
- COA
- GGD en soa-klinieken, abortus-artsen en plastisch chirurgen.

Mensenhandel, uitbuiting, gedwongen prostitutie.

Het zijn misstanden in de seksindustrie die het daglicht niet verdragen. Het bestaat, maar je ziet het niet.

Of toch wel?

Een prostituee die niet weet waar haar paspoort is. Een twee-kamerappartement waar tien jonge Oost-Europese meisjes wonen. Een sekswerker die 24/7 door 'iemand' begeleid wordt. Meisjes die de taal niet spreken en iemand anders het woord laten doen.

Het zijn signalen die jij, als hulpverlener voor sekswerkers, kunt oppikken. Het zijn signalen die kunnen duiden op mensenhandel, uitbuiting en gedwongen prostitutie.

De overheid probeert deze misstanden te bestrijden en daders op te sporen. Dat lukt alleen als jij informatie verstrekt over wat je ziet en hoort.

Meld Misdaad Anoniem, kortweg **M.** biedt de mogelijkheid om telefonisch misstanden in de seksbranche anoniem te melden. Dat is veilig, vertrouwelijk en aan het goede adres. Maar melden – en wat daaraan vooraf gaat – zal niet altijd even gemakkelijk zijn. Deze brochure brengt daarom in kaart waar je op kunt letten en hoe je daarmee om kunt gaan.

Signaleer, meld en help mee om mensenhandelaren en uitbuiters van de straat te halen.

Let op als je ziet of hoort dat sekswerkers:

- **geld moeten afstaan**
- **hun paspoort niet zelf in bezit hebben**
- **niet willen praten**
- **het woord laten doen door hun pooier**
- **een slaafse houding aannemen ten opzichte van hun pooier**
- **altijd door 'iemand' begeleid worden**
- **blauwe plekken hebben**
- **wonen onder abnormale omstandigheden.**

Romaike Zuidema

geeft leiding aan de
Fairwork Academie

“**V**aak is het lastig om te bepalen of er sprake is van misstanden. Je gevoel zegt dat er iets aan de hand is, maar je weet niet zeker of het echt foute boel is. Een duidelijk indicatie is een stapeling of combinatie van signalen. Dat maakt de aanwezigheid van misstanden waarschijnlijker. Je moet als

‘Zorg ervoor dat je weet waar je op moet letten’

hulpverlener over de juiste kennis en vaardigheden beschikken om dit te herkennen en daarmee aan de slag te gaan. Weet wat mensenhandel is: niet of nauwelijks betaald krijgen, leven en werken onder gedwongen omstandigheden, waar de persoon in kwestie feitelijk of uit angst niet aan kan ontsnappen. Weet waar je op moet letten. Ga, als je iets signaleert, het gesprek aan met het slachtoffer. Stel veilige, open vragen. Zoals: ‘is het werk anders dan je had verwacht?’. Vanuit het gesprek dat zo op gang komt, kun je zelf een inschatting maken of het nodig is te melden.”

**'Als een slachtoffer
iets toevertrouwt aan
een hulpverlener,
betekent dat dat zij
of hij dringend hulp
nodig heeft'**

Ik werk al vele jaren als hulpverlener voor sekswerkers en heb heel vaak melding gemaakt van misstanden. Daarom ervaar ik zelf geen dilemma's meer. Natuurlijk begrijp ik dat sommige collega's die wel hebben. De vertrouwensrelatie is belangrijk. Het doorbreken daarvan is voor mij afhankelijk van de ernst van de misstand. Heeft een sekswerker structureel gebrek aan schone handdoeken? Dat is misschien op een andere manier oplosbaar. Maar is hij of zij slachtoffer van mensenhandel? Zeker melden! Je kunt de beslissing om dat te doen niet aan het slachtoffer over

‘Misstanden melden? Gewoon doen!’

laten. Bovendien is melden bij mij of bij M. anoniem. Gewoon doen, dus. De melding is voor justitie niet te herleiden naar de melder. En nog belangrijker: je kunt hiermee de sekswerker in kwestie uit een zeer penibele situatie redden. Is het zo dat jij je toch niet over die vertrouwensrelatie heen kunt zetten, overweeg dan een collega hulpverlener in te lichten. Dan kan hij of zij de melding maken.

Angst voor represailles van de pooier of mensenhandelaar is begrijpelijk, maar komt in de praktijk niet vaak voor.”

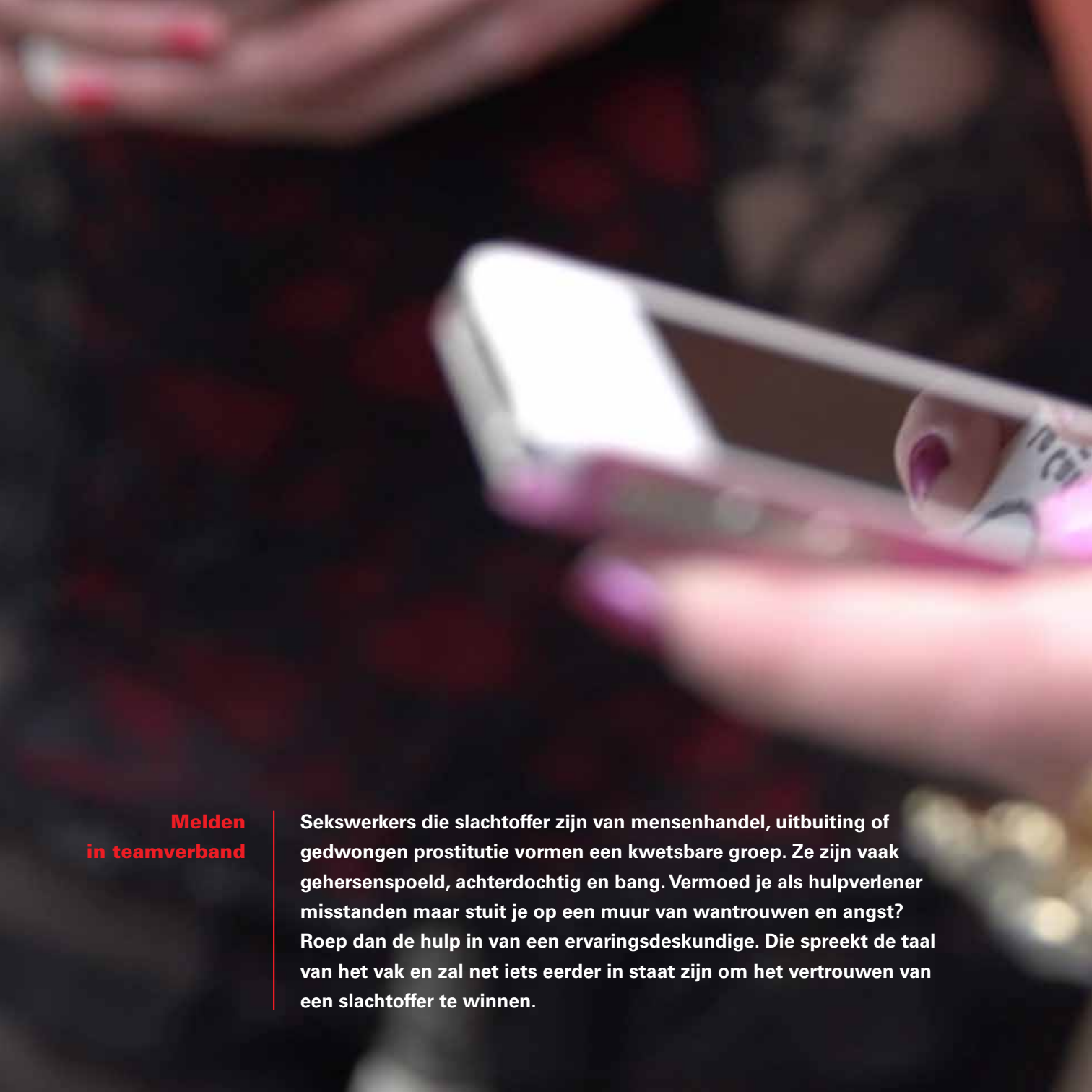
Heleen Driessen

Project prostitutie
vertrouwensvrouw
Amsterdam,
vanuit P&G292

Dilemma's:
**Vertrouwensrelatie,
beroepsgeheim en
angst**

De relatie tussen hulpverlener en sekswerker is gebaseerd op vertrouwen. Het melden van misstanden waar de sekswerker onder lijdt, kan lijken op de schending van die vertrouwensrelatie. Daar moet je voorzichtig mee om gaan. Hetzelfde geldt voor de angst voor represailles van de pooier of mensenhandelaar. Bedenk echter dat een slachtoffer van misstanden er alleen van verlost wordt als die misstanden worden aangepakt. En daarvoor is het nodig dat politie en justitie van de misstanden op de hoogte zijn. Alleen dan kunnen zij de criminelen die de sekswerkers uitbuiten opsporen en van de straat halen. Om nieuwe slachtoffers te voorkomen.

Artsen en andere medische hulpverleners zijn gebonden aan een beroepsgeheim. Zij kennen echter ook een meldplicht, die voortvloeit uit de Wet op Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO). Dit houdt in dat zij hun beroepsgeheim dienen te doorbreken indien er sprake is van direct gevaar of ernstig nadeel voor het slachtoffer, zoals mishandeling.

Melden in teamverband

Sekswerkers die slachtoffer zijn van mensenhandel, uitbuiting of gedwongen prostitutie vormen een kwetsbare groep. Ze zijn vaak gehersenspoeld, achterdochtig en bang. Vermoed je als hulpverlener misstanden maar stuit je op een muur van wantrouwen en angst? Roep dan de hulp in van een ervaringsdeskundige. Die spreekt de taal van het vak en zal net iets eerder in staat zijn om het vertrouwen van een slachtoffer te winnen.

Merel van Groningen
voormalig sekswerker, auteur
van *Plotseling ben je van hem*
en bedenker van nevenstaande
visie *Melden in teamverband*.

“**V**rijwel alle sekswerkers die zelf geen slachtoffer van misstanden zijn, zullen een misstand melden zodra zij die zien. Ze willen namelijk niet dat hun branche met mensenhandel, uitbuiting of gedwongen prostitutie geassocieerd wordt. Wanneer zij maar kunnen, zullen zij eraan bijdragen om dat soort zaken uit te bannen. Sekswerkers die zelf slachtoffer zijn, vormen een heel ander verhaal. Het is niet reëel om te verwachten dat zij zelf melding maken van misstanden. Angst is daarvoor de voornaamste reden, en in mindere mate ontkenning. Het is dus belangrijk dat de mensen om hen heen de misstanden melden. Samenwerking vormt daarin naar mijn mening de sleutel: hulpverleners, sekswerkers en slachtoffers moeten veel met elkaar communiceren en goed naar elkaar luisteren. Als een slachtoffer iets toevertrouwt

‘Het is niet reëel om te verwachten dat slachtoffers zelf misstanden melden’

aan een hulpverlener, betekent dat dat zij of hij dringend hulp nodig heeft. Er geldt dan een morele plicht om het te melden. Op dat moment zie ik dat niet als een inbreuk op de vertrouwensrelatie. Dus zie of hoor je over een misstand: meldt het. Er zijn geen redenen om het niet te doen.”

Wie of wat is M.?

M. is een onafhankelijk, telefonisch meldpunt, waar je anoniem informatie kwijt kunt over ernstige criminaliteit.

Werkt M. echt?

Zeker. M. bestaat al vele jaren en het succes is bewezen. Negentig procent van de tips is bruikbaar en leidt tot het oplossen van misdrijven en misstanden. Zo zijn in het verleden mede dankzij M. diverse netwerken van mensenhandelaren opgerold. Eind 2013 nog werd een gewelddadig netwerk van Litouwers en Albanen van de straat gehaald. De verdachten leefden van de inkomsten uit gedwongen prostitutie.

Wie beantwoordt de telefoon?

Een ervaren professional, die gespecialiseerd is in het voeren van een vertrouwelijk gesprek over zware zaken. Deze M.-medewerker waarborgt jouw anonimiteit.

Hoe gaat een telefoongesprek?

De feiten van een melding worden zorgvuldig doorgenomen. Ook kijkt M. heel precies of de melding geen negatieve gevolgen heeft voor jou of het slachtoffer.

Wat voor zaken meld je?

Om je gesprek met M. waardevol te laten verlopen, bedenk dan dat we met precieze informatie het meeste kunnen. Dit betreft dus zaken als:

- locatie werkplek prostituees
- woonadres prostituees
- telefoonnummer verhuurder van de locatie
- kenteken van betrokkenen en ander transport (vb. taxibedrijf)
- kenmerken van handelaren
- personen aan wie de prostituees veel geld moeten afstaan
- locaties waar mensen vaak komen (horeca, winkels, geldwisselkantoor, hotel)
- huurprijzen voor woon- en werkruimten
- internetadres + naam waaronder wordt geadverteerd

Wat doet politie / justitie met deze tip?

De tip vormt de start van een onderzoek.

Nawoord

Het komt voor dat sekswerkers worden aangemeld als mogelijk slachtoffer van dwang of uitbuiting. Mensenhandel is een verschrikkelijk misdrijf, elk slachtoffer van mensenhandel is er een teveel. Meestal bevinden slachtoffers van mensenhandel zich in een geïsoleerde positie door toedoen van de daders. Vaak door de (emotionele) afhankelijkheid van de mensenhandelaar is het voor slachtoffers moeilijk om zelf melding en aangifte te doen. Het is daarom voor de bescherming van slachtoffers en de aanpak van deze daders belangrijk dat mensen die signalen van mensenhandel zien deze melden. Elk signaal – hoe klein ook – kan daarbij helpen. De dilemma's waar u mee te maken heeft zouden u kunnen weerhouden deze signalen te melden. Gelukkig weten veel mensen – waaronder hulpverleners – nu al de weg naar *Meld Misdaad Anoniem* te vinden. Wekelijks komen hier meldingen binnen over gedwongen prostitutie, die van grote meerwaarde zijn voor de opsporing van daders. Deze meldlijn kan aan veel meer melders een veilige plek bieden. Meld signalen en steun de campagne!

Mr. Ivo Opstelten

Minister van Veiligheid en Justitie